

koliko lepe prilike Vam daje Vaša doba, da se pripravljate za resno in plodovito delo pisateljsko! — Vaše pesmice, katere ste nam poslali v presojo, kažejo, da imate srce za naravo in se izkušate uglobiti vanjo. „Glej! stvarnica vse ti ponudi“ bi rekli i mi Vam s pesnikom. In to, kar bodele čutili pa trezno tudi presodili, vlilo se Vam bo samo v lepo pesem. Jezik Vaš je dokaj lep, in čuti se, da ne vprezate ga ravno „v galejo“, kar navadno greše mladi pesniki, ki po sili in muki iščejo mere in rime in preté: „reim' dich, oder ich fress dich.“ — Vzemimo prvo: „Vele cvetke.“ Misel ni slaba, dasi večkrat že opevana. Deklica gleda cvetke osušene . . . žal ji je zanje. Naj bi ostale in rastle z drugimi, ali naj bi vsaj vode prilil, ki jih je „ugrabil“. In solza pride ji na lepo lice, ker: „In meni tudi reví, Je kruta in nemila, Hudobna roka celo Življenje ogrenila“ . . . Bere se dosti čedno. A vedno ista rima kar skozi tri kitice: ugrabila — pustila, prilila — gojila, nemila — ogrenila ni — blagglasno in bi nazadnje pesmica celó dobro voljo bralcu „ogrenila“.

„Oblačna noč“ ste naslovili drugo pesem. Moramo reči, da je kakor noč tudi pesem res nekako oblačna. Ne moremo je prav razumeti. In pesnik ne sme vendar svojih mislij dati bralcu šele v uganko. V prvi kitici ob noči tej grozni „veselja srce mi kipi“, v drugi pa: „po meni vse vrši, koleno straha se šibi.“ — Tudi je v tretje kitice tretji vrsti jedne stopinje premalo, na kar opozarjamo Vas, mladi prijatelj, pa ob jednem druge Vaše tovariše v pesnikovanju. Stopinja več ali manj — se zdi nekaterim takó malenkostno, kakor bi se to razumevalo samo ob sebi, da sme ali celó mora tako biti.

„K pogrebu“ — ? Kaj hočemo reči? Da je dobra — da je slaba? Ne to, ne drugo — kar kategorično. Mislij je nekaj in jih ni. Tako nekaka pesniška igrača. O rimah bi rekli, kar pri prvi pesmici: „sani — glasi, podi — kadi, sedi — podi“ vse na i! Ni prijetno, ker je preveč jednolično. Predlog v — ne sme veljati za zlog.

Postavimo tukaj še jedno in morebiti najboljšo:

Gozdni šepet.

Šumljajo drevesa šumnó,	Oživlja polahni šepet,
Jim listje trepeče,	Ko vetrič igraje
Med sabo šepeče,	Te lističe zmáje
Ko vetrič potegnè lahnó.	I dušo dremotno mi spet.

Lepo in pa bájno tako	Ves truden napora močij.
Je to šepetanje,	V gozd se hladán
To divno šumljanje	V mraku podam,
Se strinja v soglasje jasnó!	Tu znova se duh okrepi.

Konec dober — vse dobro. Žal, da ravno tu konec ni posebno dober. Zopet tisti predlog v kot zlog in pa „hladán . . . podám“ ni pravilno, ni dobro. — Nazadnje beremo „skrivno“ pesem:

„Zapeti iz srca si pesen . . .“ itd. — Samo toliko rečemo: če bo res divna pesem, katera hoče iz srca Vašega na dan, pa ne bi morebiti tožila in težila po načinu „petešolske“ ljubezni: „jo slušal bo rad pač vsakdo!“

Vprašate še, katerih slojev naj se držite v prozi. Rekli smo, da kažete za naravo vneto srce. Le opazujte jo, ponavljamo, v nemajte se zanjo, učite se v njej! Tudi v njej bodele videli „ideale“ kot odsev ljubezni božje, katera jo je ustvarila. Videli bodele v njej lepoto, ne pa same hudobije in pregrešnosti, in če to „realistično“ pa blago opisujete in pripovedujete, Vam bo hvaležno delo, naj že stopite v kmečko hišo ali pa v „tržno in mestno“. Tedaj: učiti se, pripravljati se, tega treba. Po tej poti bo obilno uspehov.

Raznoterosti.

Lombroso o tobaku. V 2. zv. nemške izdaje str. 369. svojega glasovitega dela govori Lombroso o tem, kak vpliv ima tobak na zločine. Navaja pregled, iz katerega se vidi:

Izmed 356 normalnih	mož	jih	kadi	14.3%
„ 332	žen	„	„	1.5%
„ 310 norih	mož	„	„	5.8%
„ 152	žen	„	„	5.2%
„ 279 zločincev	„	„	„	45.8%
„ 201 zločinke	„	„	„	15.9%
Morilci kadé				48.0%
Tatje				43.0%

Mambrat je prišel s preiskovanjem v kaznilnicah za otroke, oziroma za mlade zlo-

čince do prepričanja, da je strast do tobaka prva strast, ki se vgnezdí v srcu mladostnega zločinca in učini druge hude stvari, kakor zapravljanje, lenobo, nerednost, pijančevanje. Izmed 603 otrok v dobi od 8. do 15. leta je imelo 51% navado kaditi tobak, predno so jih zaprli; med 139 mladimi ljudmi od 16. do 20. leta je bilo 84% kadilcev; izmed 850 starih nad 20 let se je bilo 663, t. j. 78% navadilo pred 20. letom kajenja; le 17% jih ni nikdar kadilo. Še večje je število kadilcev med kaznjenci zaradi pijančevanja.

Marro je našel med svojimi jetniki 7.3% takih, ki so začeti kaditi pred 10. letom, 44.6% med 10. in 15. letom, 30.5% med

16. in 20. letom, 76% po 20 letu. Le 9% je bilo takih zločincev, ki niso kadili.

Tobak. Na celem svetu se pridelata okoli 1000 milijonov *kg* tobaka. Največ ga pridelajo Združene države, namreč 240 mil. *kg*, za temi Vshodna Indija 175 mil. *kg*. Nato sledé: Rusija 70 mil. *kg*, Avstro-Ogerska 65 milijonov *kg*, Kitajsko 50 mil. *kg* in Nemčija 35 mil. *kg*, Kuba, Nizozemsko, Indija in Turčija dadó po 30 mil. *kg*, Brazilija 27, Japonsko 22, Francija in Filipinsko otočje po 20 milijonov *kg*.

Opeklina. Ako se opečeš, je najhitrejše sredstvo, če potrosiš pšenične moke na dotično mesto; ta zabranjuje mehur in bolečine.

Za sadjerejce. Da slana ne škoduje rano cvetečemu sadnemu drevju, dobro je, ako se obdá s kupi snega in sicer, kadar že zemlja zmrzne; ta sneg se pokrije z listjem ali vejami. Na ta način se zabrani, da se sneg prehitro ne staja, in zemlja dobiva potem dovolj mokrote. To se posebno priporoča za peščena tla. Zapade li sneg, predno zemlja zmrzne, tedaj ga je treba odstraniti toliko časa, dokler ne zmrznejo tla.

Suhi čevlji. Da bi se čevlji ne premočili, so že marsikaj poskušali, pa večinoma brezuspešno. Najbolje je, ako se postopa tako-le: Deni čevlje za nekaj ur v gosto raztopino iz mila; nato jih dobro posuši. Tekočina zamaši luknjice v usnju in tvori se tolsčna kislina, katera brani vodi v čevlje.

Izdatno sredstvo. Zoper napačno pripravo živil imajo Švicarji ta-le pripomoček: Mesarje, krčmarje in trgovce, ki imajo slabo blago, objavljajo z imeni v časopisih domačega kraja. S tem objavljanjem se čutijo ti mnogo bolj zadete, nego z denarno globo.

Živalstvo severnega tečaja. Nansen in njegovi tovariši poročajo, da se v bližini severnega tečaja ne nahaja noben vretenčar višje vrste; najbrž je povod temu dolga in ostra zima. Ladija „Fram“, ki je prodrla do 85° severne širine, ni opazila od 83° naprej niti kitov in tulnjev, niti mrožev in medvedov. A some so nahajali do 85°, kar kaže, da morje v tej širini ni popolnoma brez živalij. Omenjena ekspedicija je postrelila na svojem potovanju v teku treh let 29 medvedov, kateri so ji dali slastno pečenko; tudi mast in kožo so porabili izvrstno.

Lesketanje zvezd in ispreminjanje vremena. Znano je, da se ne blišče zvezde

vedno enakomerno, ampak v nekaterih nočeh bolj, v drugih pa manj, in sicer je njih svetloba tem močnejša, čim bližje so obzorju. Zvezdoslovci trdé, da se nepremičnice bolj blišče nego premičnice; to izvira od ozračja, v katerem se svetlobni trakovi odbijajo neenakomerno. Zato se blišče zvezde z belo svetlobo, kakor Sirius, močnejše nego zvezde z rdečo, kakor Aldebaran. Švicarski zvezdoslovec Dufour je dokazal, da so lesketanje zvezd in zračni pojavi brezdvomno v neki zvezi. Srednjemóčnemu migljanju zvezd sledi navadno vstrajno, lepo vreme; ako se zvezde le malo blišče, potem navadno dežuje; če se pa zvezde prav močno lesketajo, tedaj nastanejo tudi premembe v ozračju.

Solnčna toplina. Ruski profesor Cerasky je objavil v nekem listu čudovite poskuse, katere je narejal z velikim užigalnim steklom, čegar odprtina je merila 1 *m*. V gorišču tega stekla so stopili solnčni žarki skoraj v trenutku vse kovine in rudnine, razven magnezije in apnenca, celo take, ki se najtežje topé. Iz tega večkrat ponavljajočega se poskusa sklepa Cerasky, da mora biti najmanjša toplina solnca okolu 3500°, kajti toliko stopinj toplote se nabere v gorišču užigalnega stekla.

Svarilni glasovi škorpionov in pajkov. Znano je o strupeni indijski klopotači, da s svojim ropotom že od daleč opozarja človeka, naj se ji ne bliža. A tudi druge, osobito človeku sovražne živali je modri Stvarnik obdaril z različnimi znamenji, katera nam kažejo, naj se jih ogibamo; tako je n. pr. pri nekaterih pisana barva, pri drugih neko brlízganje. V Aziji in Afriki se nahaja neka vrsta pajkov in škorpionov, kateri svaré človeka s posebnimi glasovi, naj se jim ne bliža. Nekateri prirodopisci so menili, da uporabljajo živali te vrste omenjene glasove v to, da z istimi druga drugi naznanjajo svojo bližino, kakor kukavice. Ako bi pa imeli ti glasovi ta namen, tedaj bi morale imeti dotične živali poleg glasil tudi slušni organ, katerega pa nimajo, kakor kažejo novejša zoološka preiskovanja. S tem razmotrivanjem se hoče pojasniti, da uporabljajo strupeni pajki in škorpioni svoja glasila le takrat, kadar slutijo bližnjo nevarnost; z istimi svaré zvedave lovce, naj bodo oprezni in jih ne prijemajo; a ropateljne zveri ne ostrašijo s tem nikakor.